

**Pokazatelji zdravstvenog stanja i
korištenja zdravstvene zaštite
hrvatskih branitelja
iz Domovinskog rata**

**HRVATSKI ZAVOD
ZA JAVNO ZDRAVSTVO**

prosinač 2024. g.

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
SLUŽBA ZA JAVNO ZDRAVSTVO
ZAGREB, Rockefellerova ul. 7

Pokazatelji zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite hrvatskih branitelja iz
Domovinskog rata

Autori:

prof. dr. sc. Krunoslav Capak, prim. dr. med.
dr. sc. Kornelije Brkić, dr. med.
doc. dr. sc. Tomislav Benjak, dr. med.
doc. dr. sc. Ivana Pavić Šimetin, prim. dr. med.
doc. dr. sc. Marijan Erceg, dr. med.
prim. Verica Kralj, dr. med.
Maja Silobrčić Radić, dr. med.
prim. Sandra Mihel, dr. med.
Ivana Brkić Biloš, dr. med.
doc. dr. sc. Mario Šekerija, dr. med.
Pero Ivanko, mag. soc.
Marko Čavlina, mag. soc.
Ivan Bubenik, mag. sanit. ing.

prosinac 2024. g.

Sadržaj

1. POBOL HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA U 2023. GODINI.....	4
2. SMRTNOST BRANITELJA DOMOVINSKOG RATA U 2023. GODINI	15
3. PREVENTIVNE AKTIVNOSTI.....	28

Pokazatelji zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite u populaciji hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata

Temeljem Zakona o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/2018, 125/2019, 147/2020, 119/2022, 156/2022, 33/2023) Hrvatski zavod za javno zdravstvo nadležan je za izradu pokazatelja zdravstvenog stanja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu: branitelji). Za potrebe izrade pokazatelja zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite Hrvatski zavod za javno zdravstvo je temeljem sporazuma s Ministarstvom hrvatskih branitelja koristio podatke iz evidencije hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Navedena baza podataka je spojena s Centralnim zdravstvenim informacijskim sustavom Republike Hrvatske (CEZIH), bazom podataka o hospitalizacijama, Registrom za rak i Registrom uzroka smrti. Podaci su prikazani kao apsolutni brojevi i udjeli u ukupnom broju.

1. POBOL HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA U 2023. GODINI

1.1. Posjeti ordinacijama primarne zdravstvene zaštite

Prema dostupnim podacima sustava CEZIH za 2023. godinu, u kojem se generiraju svi zapisi prilikom pregleda u ordinacijama primarne zdravstvene zaštite, branitelji muškog spola su ovu razinu zdravstvene zaštite najčešće koristili zbog bolesti cirkulacijskog sustava, a bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva su bile najčešći razlog kod žena (tablica 1.).

Tablica 1. PRIKAZ KORIŠTENJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U POPULACIJI BRANITELJA U 2023. GODINI PO SPOLU I GRUPAMA BOLESTI

MKB-šifra	MKB-naziv	Muškarci		Žene	
		Broj osoba	Rang	Broj osoba	Rang
A00 - B99	Zarazne i parazitarne bolesti	40.973	13.	3.939	12.
C00 - D48	Novotvorine	52.226	12.	4.754	11.
D50 - D89	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunosnog sustava	17.647	16.	1.534	16.
E00 - E90	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	140.948	4.	10.645	4.
F00 - F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	92.560	8.	7.819	8.
G00 - G99	Bolesti živčanog sustava	29.787	15.	2.404	15.
H00 - H59	Bolesti oka i očnih adneksa	66.972	10.	5.841	10.
H60 - H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	37.172	14.	2.469	14.
I00 - I99	Bolesti cirkulacijskog sustava	217.152	1.	12.010	3.
J00 - J99	Bolesti dišnog sustava	114.814	5.	9.143	6.
K00 - K93	Bolesti probavnog sustava	176.371	3.	12.068	2.
L00 - L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva	77.515	9.	6.039	9.
M00 - M99	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	178.509	2.	13.336	1.
N00 - N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	94.663	7.	9.541	5.
O00 - O99	Trudnoća, porođaj i babinje	0	-	15	19.
P00 - P96	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	0	-	2	20.
Q00 - Q99	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	888	18.	88	18.
R00 - R99	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi, nesvrstani drugamo	97.861	6.	8.359	7.
S00 - T98	Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka	55.248	11.	2.941	13.
V01 - Y98	Vanjski uzroci pobola i smrtnosti	5.128	17.	347	17.

Napomena 1.: podaci iz tablice 1. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Napomena 2.: zbroj ukupnog broja osoba u tablici 1. je veći od ukupnog broja branitelja zbog postojanja komorbiditeta.

1.2. Bolničko liječenje

Prema podacima iz baze podataka o hospitalizacijama u 2023. godini, najčešći razlozi hospitalizacija kod branitelja muškog spola bili su patološki entiteti iz grupe bolesti cirkulacijskog sustava, a kod žena su najčešći razlog hospitalizacija bile neoplazme (tablica 2.).

Tablica 2. PRIKAZ BOLNIČKOG LIJEČENJA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA U 2023. GODINI PO SPOLU I GRUPAMA BOLESTI

MKB-šifra	MKB-naziv	Muškarci		Žene	
		Broj osoba	Rang	Broj osoba	Rang
A00 - B99	Zarazne i parazitarne bolesti	1.894	15.	98	16.
C00 - D48	Novotvorine	14.893	2.	915	1.
D50 - D89	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunosnog sustava	1.486	16.	123	14.
E00 - E90	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	5.919	8.	368	8.
F00 - F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	7.098	5.	320	9.
G00 - G99	Bolesti živčanog sustava	3.766	13.	239	11.
H00 - H59	Bolesti oka i očnih adneksa	5.194	9.	380	7.
H60 - H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	430	17.	35	17.
I00 - I99	Bolesti cirkulacijskog sustava	15.402	1.	589	3.
J00 - J99	Bolesti dišnog sustava	4.394	12.	224	12.
K00 - K93	Bolesti probavnog sustava	9.831	3.	385	6.
L00 - L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva	1.923	14.	110	15.
M00 - M99	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	8.082	4.	836	2.
N00 - N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	7.008	7.	564	4.
O00 - O99	Trudnoća, porođaj i babinje	0	-	0	19.
Q00 - Q99	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	79	18.	8	18.
R00 - R99	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi, nesvrstani drugamo	4.625	11.	303	10.
S00 - T98	Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka	4.734	10.	220	13.
Z00 - Z99	Čimbenici s utjecajem na zdravstveni status i kontakt sa zdravstvenim ustanovama	7.014	6.	386	5.

Napomena: podaci iz tablice 2. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

1.3. Pojedine kronične bolesti**1.3.1. Ishemijska bolest srca**

Prema podacima iz sustava CEZIH i baze podataka o hospitalizacijama, u RH je u 2023. godini zabilježeno 31.311 branitelja koji su zbog ishemijske bolesti srca (šifre MKB-10: I20 - I25) koristili zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 30.341 muškaraca i 970 žena. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Primorsko-goranskoj i Osječko-baranjskoj županiji u kojima je zabilježeno 32,8% ukupnog broja oboljelih (tablica 3.).

Tablica 3. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG ISHEMIJSKE BOLESTI SRCA U 2023. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU PREMA SPOLU I ŽUPANIJI

Ishemijska bolest srca (I20 - I25)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	970	32	1.002
BRODSKO-POSAVSKA	1.507	69	1.576
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	804	22	826
GRAD ZAGREB	4.375	176	4.551
ISTARSKA	1.201	37	1.238
KARLOVAČKA	1.336	35	1.371
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	491	8	499
KRAPINSKO-ZAGORSKA	652	9	661
LIČKO-SENJSKA	583	38	621
MEĐIMURSKA	502	12	514
OSJEČKO-BARANJSKA	2.720	78	2.798
POŽEŠKO-SLAVONSKA	822	21	843
PRIMORSKO-GORANSKA	2.807	53	2.860
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1.541	52	1.593
SPLITSKO-DALMATINSKA	2.451	81	2.532
ŠIBENSKO-KNINSKA	822	30	852
VARAŽDINSKA	756	11	767
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	902	8	910
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1.531	83	1.614
ZADARSKA	1.464	70	1.534
ZAGREBAČKA	2.104	45	2.149
REPUBLIKA HRVATSKA	30.341	970	31.311

Napomena: podaci iz tablice 3. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

1.3.2. Maligne bolesti

U tablicama 4.a i 4.b prikazani su posljednji dostupni podaci iz Registra za rak za 10 najčešćih sijela novootkrivenih slučajeva zloćudnih bolesti u braniteljskoj populaciji u 2022. godini po spolovima i županijama. Kod muškaraca je najučestalija novootkrivena zloćudna bolest bio rak pluća, a kod žena je najučestaliji bio rak dojke. **Analiza stopa incidencije raka pokazuje kako, prema dostupnim podacima, u 2022. godini nema razlike u stopama incidencije raka između braniteljske populacije i opće populacije bez statusa branitelja**

Tablica 4.a NOVOOTKRIVENI SLUČAJEVI ZLOĆUDNIH BOLESTI U BRANITELJSKOJ POPULACIJI U 2022. GODINI PO DIJAGNOZI I ŽUPANIJAMA: MUŠKARCI, DESET NAJČEŠĆIH SIJELA

MUŠKARCI	Rak pluća	Rak debelog i završnog crijeva	Rak prostate	Rak bubrega	Rak mokraćnog mjehura	Rak usta, usne šupljine i ždrijela	Rak želuca	Rak jetra i bilijarnog trakta	Melanom	Rak gušterače	Ostale zloćudne novotvorine	Ukupni broj
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	23	21	27	6	8	6	2	6	3	2	18	122
BRODSKO-POSAVSKA	52	32	38	11	8	8	8	8	9	10	27	211
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	36	30	43	6	12	4	4	6	5	5	27	178
GRAD ZAGREB	140	106	127	32	42	18	14	34	25	20	90	648
ISTARSKA	31	30	20	5	8	11	3	6	4	1	35	154
KARLOVAČKA	44	37	53	15	15	13	9	8	11	7	33	245
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	10	17	17	5	3	7	2	0	2	3	28	94
KRAPINSKO-ZAGORSKA	14	22	18	4	4	10	4	4	4	0	22	106
LIČKO-SENJSKA	15	12	12	1	5	4	7	3	1	4	8	72
MEDIMURSKA	8	12	18	3	2	3	2	3	1	3	16	71
OSJEČKO-BARANJSKA	61	66	47	19	12	12	14	11	6	7	57	312
POŽEŠKO-SLAVONSKA	18	17	35	4	5	7	3	3	4	1	14	111
PRIMORSKO-GORANSKA	67	49	70	18	27	15	7	11	11	10	57	342
SISAČKO-MOSLAVAČKA	49	37	30	16	20	9	7	10	6	12	45	241
SPLITSKO-DALMATINSKA	87	84	70	29	20	24	13	16	24	10	89	466
ŠIBENSKO-KNINSKA	36	19	22	6	5	2	7	2	7	5	23	134
VARAŽDINSKA	27	22	33	5	5	9	7	2	4	4	23	141
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	25	25	27	5	4	6	6	6	2	3	28	137
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	41	21	21	7	6	7	5	5	6	6	37	162
ZADARSKA	39	39	41	8	12	9	6	11	8	6	35	214
ZAGREBAČKA	53	51	59	19	17	14	13	11	10	7	59	313
REPUBLIKA HRVATSKA	876	749	828	224	240	198	143	166	153	126	771	4.474

Napomena 1.: podaci iz tablice 4.a ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Napomena 2.: podaci za 2023. g. bit će objavljeni naknadno po prispjeću i analizi.

Tablica 4.b NOVOOTKRIVENI SLUČAJEVI ZLOČUDNIH BOLESTI U BRANITELJSKOJ POPULACIJI U 2022. GODINI PO DIJAGNOZI I ŽUPANIJAMA: ŽENE, DESET NAJČEŠĆIH SIJELA

ŽENE	Rak dojke	Rak pluća	Rak debelog i završnog crijeva	Rak endometrija	Rak jajnika	Rak gušterače	Rak štitnjače	Rak bubrega	Rak vrata maternice	Rak jetra i bilijarnog trakta	Ostale zloćudne novotvorine	Ukupni broj
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	2	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	4
BRODSKO-POSAVSKA	2	1	0	0	0	0	1	0	0	2	1	7
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	3
GRAD ZAGREB	11	4	1	4	1	1	3	0	0	0	5	31
ISTARSKA	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	4
KARLOVAČKA	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	6
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3
KRAPINSKO-ZAGORSKA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
LIČKO-SENJSKA	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	3	5
MEĐIMURSKA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OSJEČKO-BARANJSKA	3	2	4	2	1	1	0	0	0	0	4	17
POŽEŠKO-SLAVONSKA	1	0	2	1	0	0	1	1	0	0	0	6
PRIMORSKO-GORANSKA	0	0	2	0	1	0	1	0	0	0	5	9
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1	3	1	0	0	0	0	2	0	2	4	13
SPLITSKO-DALMATINSKA	6	2	2	0	0	1	4	0	0	0	4	19
ŠIBENSKO-KNINSKA	3	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	7
VARAŽDINSKA	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	4
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	6	1	3	0	0	1	0	1	1	0	4	17
ZADARSKA	5	2	0	2	1	0	1	0	0	0	2	13
ZAGREBAČKA	6	1	1	1	2	0	1	0	1	0	1	14
REPUBLIKA HRVATSKA	52	20	19	14	6	4	16	6	3	4	41	185

Napomena 1.: podaci iz tablice 4.a ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Napomena 2.: podaci za 2022. g. bit će objavljeni naknadno po prispjeću i analizi.

1.3.3. Cerebrovaskularne bolesti

Prema podacima iz sustava CEZIH i baze podataka o hospitalizacijama, u RH je u 2023. godini zabilježeno 11.853 branitelja koji su zbog cerebrovaskularnih bolesti (šifre MKB-10: I60 - I69) koristili zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 11.364 muškaraca i 489 žene. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Osječko-baranjskoj i Zagrebačkoj županiji u kojima je zabilježeno 31,1% ukupnog broja oboljelih (tablica 5.).

Tablica 5. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG CEREBROVASKULARNIH BOLESTI U 2023. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU PO SPOLU I ŽUPANIJI

Cerebrovaskularne bolesti (I60 - I69)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	496	14	510
BRODSKO-POSAVSKA	719	33	752
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	345	12	357
GRAD ZAGREB	1.737	104	1.841
ISTARSKA	354	19	373
KARLOVAČKA	599	27	626
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	230	3	233
KRAPINSKO-ZAGORSKA	379	9	388
LIČKO-SENJSKA	183	4	187
MEĐIMURSKA	182	0	182
OSJEČKO-BARANJSKA	952	37	989
POŽEŠKO-SLAVONSKA	372	17	389
PRIMORSKO-GORANSKA	688	13	701
SISAČKO-MOSLAVAČKA	570	23	593
SPLITSKO-DALMATINSKA	808	46	854
ŠIBENSKO-KNINSKA	261	15	276
VARAŽDINSKA	337	6	343
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	417	6	423
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	505	40	545
ZADARSKA	411	18	429
ZAGREBAČKA	819	43	862
REPUBLIKA HRVATSKA	11.364	489	11.853

Napomena: podaci iz tablice 5. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

1.3.4. Šećerna bolest

Prema podacima iz sustava CEZIH i baze podataka o hospitalizacijama, u RH je u 2023. godini zabilježeno 74.382 branitelja koji su zbog šećerne bolesti (šifre MKB-10: E10 - E14) koristili zdravstvenu zaštitu, među kojima su bila 71.564 muškarca i 2.818 žene. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj i Osječko-baranjskoj županiji u kojima je zabilježeno 31,9% ukupnog broja oboljelih (tablica 6.).

Tablica 6. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG ŠEĆERNE BOLESTI U 2023. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU PO SPOLU I ŽUPANIJI

Šećerna bolest (E10 - E14)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	2.149	60	2.209
BRODSKO-POSAVSKA	2.962	178	3.140
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	2.858	87	2.945
GRAD ZAGREB	10.376	506	10.882
ISTARSKA	2.673	79	2.752
KARLOVAČKA	3.614	146	3.760
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1.529	23	1.552
KRAPINSKO-ZAGORSKA	2.159	41	2.200
LIČKO-SENJSKA	1.367	93	1.460
MEĐIMURSKA	1.095	7	1.102
OSJEČKO-BARANJSKA	5.552	229	5.781
POŽEŠKO-SLAVONSKA	1.581	61	1.642
PRIMORSKO-GORANSKA	4.787	84	4.871
SISAČKO-MOSLAVAČKA	3.344	170	3.514
SPLITSKO-DALMATINSKA	6.789	298	7.087
ŠIBENSKO-KNINSKA	2.269	109	2.378
VARAŽDINSKA	2.277	35	2.312
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	1.978	26	2.004
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	3.362	233	3.595
ZADARSKA	3.402	163	3.565
ZAGREBAČKA	5.441	190	5.631
REPUBLIKA HRVATSKA	71.564	2.818	74.382

Napomena: podaci iz tablice 6. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

1.3.5. Posttraumatski stresni poremećaj

Prema podacima sustava CEZIH i baze podataka o hospitalizacijama, u RH su u 2023. godini zabilježena 29.553 branitelja koji su zbog posttraumatskog stresnog poremećaja i trajnih promjena ličnosti nakon katastrofalnih doživljaja, tzv. kroničnog posttraumatskog stresnog poremećaja (šifre MKB-10: F43.1 i F62.0), koristili zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 28.717 muškaraca i 836 žene. Najveći broj oboljelih je u Splitsko-dalmatinskoj, Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji u kojima je zabilježeno 38,8% ukupnog broja oboljelih (tablica 7.).

Tablica 7. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG POSTTRAUMATSKOG STRESNOG POREMEĆAJA U 2023. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU PO SPOLU I ŽUPANIJI

Posttraumatski stresni poremećaj (F43, F62.0)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	815	16	831
BRODSKO-POSAVSKA	1.606	40	1.646
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	936	17	953
GRAD ZAGREB	2.494	68	2.562
ISTARSKA	337	11	348
KARLOVAČKA	990	30	1.020
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	755	4	759
KRAPINSKO-ZAGORSKA	326	4	330
LIČKO-SENJSKA	654	30	684
MEĐIMURSKA	203	5	208
OSJEČKO-BARANJSKA	3.893	115	4.008
POŽEŠKO-SLAVONSKA	681	14	695
PRIMORSKO-GORANSKA	764	22	786
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1.694	46	1.740
SPLITSKO-DALMATINSKA	4.669	128	4.797
ŠIBENSKO-KNINSKA	1.413	42	1.455
VARAŽDINSKA	551	12	563
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	991	19	1.010
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	2.534	128	2.662
ZADARSKA	1.448	58	1.506
ZAGREBAČKA	963	27	990
REPUBLIKA HRVATSKA	28.717	836	29.553

Napomena: podaci iz tablice 7. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

1.3.6. Depresivni poremećaji

Prema podacima sustava CEZIH i baze podataka o hospitalizacijama, u RH je u 2023. godini zabilježeno 18.184 branitelja koji su zbog depresivnih poremećaja (šifre MKB-10: F32 - F33) koristili zdravstvenu zaštitu, među kojima su bila 16.152 muškarca i 2.032 žena. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj i Osječko-baranjskoj županiji u kojima je zabilježeno 34,7% ukupnog broja oboljelih (tablica 8.).

Tablica 8. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG DEPRESIVNIH POREMEĆAJA U 2023. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU PO SPOLU I ŽUPANIJI

Depresivni poremećaji (F32 - F33)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	560	47	607
BRODSKO-POSAVSKA	586	89	675
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	717	71	788
GRAD ZAGREB	2.290	338	2.628
ISTARSKA	459	59	518
KARLOVAČKA	549	88	637
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	383	34	417
KRAPINSKO-ZAGORSKA	384	24	408
LIČKO-SENJSKA	304	79	383
MEĐIMURSKA	300	21	321
OSJEČKO-BARANJSKA	1.487	200	1.687
POŽEŠKO-SLAVONSKA	281	42	323
PRIMORSKO-GORANSKA	742	67	809
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1.101	144	1.245
SPLITSKO-DALMATINSKA	1.781	205	1.986
ŠIBENSKO-KNINSKA	592	64	656
VARAŽDINSKA	260	20	280
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	580	32	612
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	850	167	1.017
ZADARSKA	906	129	1.035
ZAGREBAČKA	1.040	112	1.152
REPUBLIKA HRVATSKA	16.152	2.032	18.184

Napomena: podaci iz tablice 8. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

1.3.7. Kronične bolesti donjeg dišnog sustava

Prema podacima sustava CEZIH i baze podataka o hospitalizacijama, u RH je u 2023. godini zabilježeno 28.848 branitelja koji su zbog kroničnih bolesti donjeg dišnog sustava (šifre MKB-10: J40 - J47) koristili zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 26.876 muškaraca i 1.972 žene. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj i Osječko-baranjskoj županiji u kojima je zabilježeno 30,5% ukupnog broja oboljelih (tablica 9.).

Tablica 9. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG KRONIČNIH BOLESTI DONJEG DIŠNOG SUSTAVA U 2023. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU PO SPOLU I ŽUPANIJI

Kronične bolesti donjeg dišnog sustava (J40 - J47)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1.280	59	1.339
BRODSKO-POSAVSKA	1.014	117	1.131
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	1.245	70	1.315
GRAD ZAGREB	3.724	343	4.067
ISTARSKA	898	56	954
KARLOVAČKA	1.478	115	1.593
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	476	19	495
KRAPINSKO-ZAGORSKA	632	17	649
LIČKO-SENJSKA	618	71	689
MEĐIMURSKA	391	19	410
OSJEČKO-BARANJSKA	1.921	153	2.074
POŽEŠKO-SLAVONSKA	598	43	641
PRIMORSKO-GORANSKA	1.727	81	1.808
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1.528	112	1.640
SPLITSKO-DALMATINSKA	2.470	203	2.673
ŠIBENSKO-KNINSKA	839	67	906
VARAŽDINSKA	848	31	879
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	944	30	974
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1.198	116	1.314
ZADARSKA	1.307	133	1.440
ZAGREBAČKA	1.740	117	1.857
REPUBLIKA HRVATSKA	26.876	1.972	28.848

Napomena: podaci iz tablice 9. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

1.3.8. Kronično zatajenje bubrega

Prema podacima sustava CEZIH i baze podataka o hospitalizacijama, u RH je u 2023. godini zabilježeno 3.641 branitelja koji su zbog kroničnog zatajenja bubrega (šifra MKB-10: N18) koristili zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 3.497 muškaraca i 144 žena. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj i Zagrebačkoj županiji u kojima je zabilježeno 34,5% ukupnog broja oboljelih (tablica 10.).

Tablica 10. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG KRONIČNOG ZATAJENJA BUBREGA U 2023. GODINE KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU PO SPOLU I ŽUPANIJI

Kronično zatajenje bubrega (N18)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	96	3	99
BRODSKO-POSAVSKA	116	7	123
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	134	0	134
GRAD ZAGREB	612	35	647
ISTARSKA	143	9	152
KARLOVAČKA	102	3	105
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	57	1	58
KRAPINSKO-ZAGORSKA	72	0	72
LIČKO-SENJSKA	54	4	58
MEĐIMURSKA	63	2	65
OSJEČKO-BARANJSKA	227	6	233
POŽEŠKO-SLAVONSKA	127	3	130
PRIMORSKO-GORANSKA	239	5	244
SISAČKO-MOSLAVAČKA	237	17	254
SPLITSKO-DALMATINSKA	331	10	341
ŠIBENSKO-KNINSKA	145	8	153
VARAŽDINSKA	73	1	74
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	113	1	114
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	141	11	152
ZADARSKA	160	4	164
ZAGREBAČKA	255	14	269
REPUBLIKA HRVATSKA	3.497	144	3.641

Napomena: podaci iz tablice 10. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

2. SMRTNOST BRANITELJA DOMOVINSKOG RATA U 2023. GODINI

Prema podacima Registra uzroka smrti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Registra hrvatskih branitelja u Hrvatskoj je u 2023. godini zabilježeno 6.515 umrlih hrvatskih branitelja Domovinskog rata, od čega su 6.337 preminula muškarca i 178 preminulih žena. **Analiza stopa općeg mortaliteta pokazuje kako, prema dostupnim podacima, ne postoji razlika između braniteljske i opće muške populacije bez statusa branitelja.**

2.1. Umrli prema skupinama bolesti

Vodeći uzrok smrti među svim braniteljima su novotvorine od kojih je umrlo 2.420 ili 37,1% umrlih branitelja. Druga po učestalosti je skupina cirkulacijskih bolesti s ukupno 1.943 umrlih ili 29,8%. Treći vodeći uzrok smrti su bolesti probavnog sustava s 478 umrlih ili 7,3%. Bolesti endokrinog sustava su četvrti uzrok smrti s 416 ili 6,4% umrlih branitelja. Ozljeđe su peti vodeći uzrok s 376 umrlih branitelja ili 5,8% (tablica 11.).

Tablica 11. STRUKTURA UZROKA SMRTI BRANITELJA PREMA SKUPINAMA BOLESTI U 2023. G. – UKUPNA POPULACIJA

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	78	1,2%	11.
Novotvorine	C00 - D48	2.420	37,1%	1.
Bolesti krvi i krvotvornog sustava i određene bolesti imunološkog sustava	D50 - D89	3	< 0,1%	13.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	416	6,4%	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	178	2,7%	7.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	131	2,0%	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	1.943	29,8%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	277	4,3%	6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	478	7,3%	3.
Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00 - L99	1	< 0,1%	14./15.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00 - M99	8	0,1%	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	93	1,4%	10.
Prirodne malformacije, deformacije i kromosomske abnormalnosti	Q00 - Q99	1	< 0,1%	14./15.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	112	1,7%	9.
Ozljeđe, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	376	5,8%	5.
Ukupan broj	A00 - T98	6.515	100,0%	-

Napomena 1.: podaci iz tablice 11. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Napomena 2.: bolest COVID-19 je s obzirom na svoju etiologiju ubrojena u kategoriju *Zarazne i parazitarne bolesti*.

Tablica 12. STRUKTURA UZROKA SMRTI BRANITELJA PREMA SKUPINAMA BOLESTI U 2023. G. – MUŠKARCI

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	73	1,2%	11.
Novotvorine	C00 - D48	2.343	37%	1.
Bolesti krvi i krvotornog sustava i određene bolesti imunološkog sustava	D50 - D89	3	< 0,1%	13.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	407	6,4%	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	174	2,7%	7.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	126	2%	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	1.895	29,9%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	270	4,3%	6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	468	7,4%	3.
Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00 - L99	1	< 0,1%	14./15.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00 - M99	7	0,1%	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	90	1,4%	10.
Prirodne malformacije, deformacije i kromosomske abnormalnosti	Q00 - Q99	1	< 0,1%	14./15.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	110	1,7%	9.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	369	5,8%	5.
Ukupan broj	A00 - T98	6.337	100,0%	-

Napomena 1.: podaci iz tablice 12. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Napomena 2.: bolest COVID-19 je s obzirom na svoju etiologiju ubrojena u kategoriju *Zarazne i parazitarne bolesti*.

Tablica 13. STRUKTURA UZROKA SMRTI BRANITELJA PREMA SKUPINAMA BOLESTI U 2023. G. – ŽENE

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	5	2,8%	7./8.
Novotvorine	C00 - D48	77	43,3%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	9	5,1%	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	4	2,2%	9.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	5	2,8%	7./8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	48	27%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	7	3,9%	5./6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	10	5,6%	3.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00 - M99	1	0,6%	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	3	1,7%	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	2	1,1%	11.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	7	3,9%	5./6.
Ukupan broj	A00 - T98	178	100,0%	-

Napomena 1.: podaci iz tablice 13. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Napomena 2.: bolest COVID-19 je s obzirom na svoju etiologiju ubrojena u kategoriju *Zarazne i parazitarne bolesti*.

2.2. Najučestaliji uzroci smrti u braniteljskoj populaciji

Najviše branitelja umrlo je od zloćudnih novotvorina probavnih organa, odnosno 814 osoba (12,5%), zatim od zloćudnih novotvorina donjeg dišnog sustava (747 osoba, odnosno 11,5%) i ishemične bolesti srca (731 osoba, odnosno 11,2%) (tablica 14.).

Raspodjela uzroka smrti kod muškaraca gotovo je jednaka raspodjeli u ukupnoj braniteljskoj populaciji s obzirom na to da čine 97,3% ukupnog broja umrlih branitelja (tablica 15.).

Najveći broj žena branitelja umro je od zloćudnih novotvorina probavnih organa (20 osoba, odnosno 11,2%), ishemične bolesti srca (17 osoba, odnosno 9,5%) i zloćudnih novotvorina donjeg dišnog sustava (16 osoba, odnosno 9,0%) (tablica 16.).

Tablica 14. PRVIH DESET UZROKA SMRTI BRANITELJA U 2023. GODINI – UKUPNA POPULACIJA

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zloćudne novotvorine probavnih organa	C15 - C26	814	12,5%	1.
Zloćudne novotvorine donjeg dišnog sustava	C33 - C34	747	11,5%	2.
Ishemične bolesti srca	I20 - I25	731	11,2%	3.
Šećerna bolest (<i>Diabetes mellitus</i>)	E10 - E14	407	6,2%	4.
Bolesti jetre	K70 - K76	366	5,6%	5.
Ostali oblici bolesti srca	I30 - I52	361	5,5%	6.
Hipertenzivne bolesti	I10 - I15	342	5,2%	7.
Cerebrovaskularne bolesti	I60 - I69	328	5%	8.
Kronične bolesti donjega dišnog sustava	J40 - J47	202	3,1%	9.
Zloćudne novotvorine muških spolnih organa	C60 - C63	156	2,4%	10.
Ostali uzroci		2.061	31,6%	-
Ukupan broj		6.515	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 14. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 15. PRVIH DESET UZROKA SMRTI BRANITELJA U 2023. GODINI – MUŠKARCI

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zloćudne novotvorine probavnih organa	C15 - C26	794	12,5%	1.
Ishemične bolesti srca	I20 - I25	731	11,5%	2.
Zloćudne novotvorine donjeg dišnog sustava	C33 - C34	714	11,3%	3.
Šećerna bolest (<i>Diabetes mellitus</i>)	E10 - E14	398	6,3%	4.
Bolesti jetre	K70 - K76	363	5,7%	5.
Ostali oblici bolesti srca	I30 - I52	351	5,5%	6.
Hipertenzivne bolesti	I10 - I15	332	5,2%	7.
Cerebrovaskularne bolesti	I60 - I69	321	5,1%	8.
Kronične bolesti donjega dišnog sustava	J40 - J47	197	3,1%	9.
Zloćudne novotvorine muških spolnih organa	C60 - C63	156	2,5%	10.
Ostali uzroci		1.980	31,2%	-
Ukupan broj		6.337	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 15. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 16. PRVIH DESET UZROKA SMRTI BRANITELJA U 2023. GODINI – ŽENE

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zloćudne novotvorine probavnih organa	C15 - C26	20	11,2%	1.
Ishemične bolesti srca	I20 - I25	17	9,5%	2.
Zloćudne novotvorine donjeg dišnog sustava	C33 - C34	16	9,0%	3.
Zloćudne novotvorine dojke	C50	12	6,7%	4.
Hipertenzivne bolesti	I10 - I15	10	5,6%	5./6.
Ostali oblici bolesti srca	I30 - I52	10	5,6%	5./6.
Zloćudne novotvorine ženskih spolnih organa	C51 - C58	9	5,1%	7./8.
Šećerna bolest (<i>Diabetes mellitus</i>)	E10 - E14	9	5,1%	7./8.
Cerebrovaskularne bolesti	I60 - I69	7	3,9%	9.
Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	J40 - J47	5	2,8%	10.
Ostali uzroci		63	35,4%	-
Ukupan broj		178	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 16. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

2.3. Umrli prema skupinama bolesti u županijama

U velikoj većini županija se kao najučestaliji uzrok smrti branitelja izdvajaju novotvorine, a drugi najčešći uzrok smrti su bolesti cirkulacijskog sustava. U Bjelovarsko-bilogorskoj, Ličko-senjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji su bolesti cirkulacijskog sustava najučestaliji uzrok smrti u braniteljskoj populaciji, pri čemu su novotvorini drugi najučestaliji uzrok smrti. Raspon udjela mortaliteta od novotvorina kreće se od 28,4% u Ličko-senjskoj županiji do 44,6% u Istarskoj županiji. Najveći udio mortaliteta od bolesti cirkulacijskog sustava zabilježen je u Vukovarsko-srijemskoj županiji (35,3%), a najniži u Zadarskoj županiji (26,3%).

Smirivanjem epidemije COVID-19 tijekom 2022. i 2023.g. smanjio se i broj smrti uzrokovanih zaraznim i parazitarnim bolestima u Hrvatskoj. Bolesti probavnog sustava su u 2023. g. bile treći najučestaliji uzrok smrti branitelja u 12 županija (Bjelovarsko-bilogorska, Istarska, Karlovačka, Koprivničko-križevačka, Krapinsko-zagorska, Međimurska, Osječko-baranjska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska, Varaždinska, Virovitičko-podravska i Zadarska), endokrine bolesti u 6 županija (Brodsko-posavska, Dubrovačko-neretvanska, Grad Zagreb, Ličko-senjska, Požeško-slavonska i Vukovarsko-srijemska), ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom u 3 županije (Međimurska, Primorsko-goranska i Zagrebačka) i bolesti dišnog sustava u 1 (Sisačko-moslavačka) (tablice 17. - 37.). 15 preminulih branitelja nije imalo poznato prebivalište, stoga nisu uračunati u priložene tablice.

Tablica 17. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U BJELOVARSKO-BILOGORSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitame bolesti	A00 - B99, U07 - U09	1	0,5%	11.
Novotvorine	C00 - D48	70	32,7%	2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	11	5,1%	4./5./6.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	11	5,1%	4./5./6.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	4	1,9%	8./9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	75	35%	1.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	11	5,1%	4./5./6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	17	7,9%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	4	1,9%	8./9.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	2	0,9%	10.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	8	3,7%	7.
Ukupan broj		214	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 17. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 18. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U BRODSKO-POSAVSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00 - D48	114	35,3%	1.
Bolesti krvi i krvotvornih organa i određeni poremećaji imunološkog sustava	D50 - D89	1	0,3%	11.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	31	9,6%	3.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	12	3,7%	7.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	6	1,9%	9./10.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	97	30%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	13	4%	5./6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	20	6,2%	4.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	6	1,9%	9./10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	10	3,1%	8.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	13	4%	5./6.
Ukupan broj		323	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 18. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

**Tablica 19. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U DUBROVAČKO-
NERETVANSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI**

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	1	0,5%	11./12.
Novotvorine	C00 - D48	76	36,7%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	15	7,2%	3.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	8	3,9%	7.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	4	1,9%	9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	66	31,9%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	7	3,4%	8.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	9	4,3%	4./5./6.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00 - M99	1	0,5%	11./12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	2	1%	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	9	4,3%	4./5./6.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	9	4,3%	4./5./6.
Ukupan broj		207	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 19. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 20. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U GRADU ZAGREBU U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	9	1,0%	11.
Novotvorine	C00 - D48	351	39,3%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	65	7,3%	3.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	11	1,2%	9.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	18	2,0%	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	253	28,3%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	44	4,9%	6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	51	5,7%	5.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00 - M99	3	0,3%	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	10	1,1%	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	24	2,7%	7.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	53	5,9%	4.
Ukupan broj		892	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 20. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 21. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U ISTARSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00 - D48	94	44,6%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	9	4,3%	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	3	1,4%	9.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	4	1,9%	6./7./8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	65	30,8%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	4	1,9%	6./7./8.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	16	7,6%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	4	0,4%	6./7./8.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	2	0,9%	10.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	10	4,7%	4.
Ukupan broj		211	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 21. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 22. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U KARLOVAČKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	4	1,1%	11.
Novotvorine	C00 - D48	133	36,6%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	25	6,9%	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	10	2,8%	7.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	8	2,2%	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	100	27,5%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	23	6,3%	5.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	27	7,4%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	7	1,9%	9.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	6	1,7%	10.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	20	5,5%	6.
Ukupan broj		363	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 22. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 23. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	1	0,8%	10./11.
Novotvorine	C00 - D48	43	35,0%	1.
Bolesti krvi i krvotvornih organa i određeni poremećaji imunološkog sustava	D50 - D89	1	0,8%	10./11.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	5	4,1%	5./6.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	4	3,3%	7.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	3	2,4%	8./9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	37	30,1%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	5	4,1%	5./6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	15	12,2%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	3	2,4%	8./9.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	6	4,9%	4.
Ukupan broj		123	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 23. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 24. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U KRAPINSKO-ZAGORSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	1	0,7%	7./8./9./10.
Novotvorine	C00 - D48	45	30,0%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	6	4,0%	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	1	0,7%	7./8./9./10.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	1	0,7%	7./8./9./10.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	41	27,3%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	4	2,7%	6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	34	22,7%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	1	0,7%	7./8./9./10.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	15	10,0%	4.
Ukupan broj		150	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 24. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 25. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	2	1,3%	10.
Novotvorine	C00 - D48	44	28,4%	2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	20	12,9%	3.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	9	5,8%	4./5.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	4	2,6%	7./8./9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	50	32,3%	1.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	9	5,8%	4./5.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	8	5,1%	6.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	4	2,6%	7./8./9.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	1	0,6%	11.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	4	2,6%	7./8./9.
Ukupan broj		155	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 25. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 26. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00 - D48	27	35,6%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	3	3,9%	6.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	2	2,6%	7/8.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	2	2,6%	7/8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	22	28,9%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	5	6,6%	5.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	7	9,2%	3/4.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	1	1,3%	9.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	7	9,2%	3/4.
Ukupan broj		76	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 26. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 27. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	5	0,9%	11.
Novotvorine	C00 - D48	181	32,3%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	44	7,8%	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	23	4,1%	6.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	14	2,5%	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	177	31,6%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	20	3,6%	7.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	45	8,0%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	6	1,1%	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	7	1,2%	9.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	39	7,0%	5.
Ukupan broj		561	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 27. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 28. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	2	1,1%	11.
Novotvorine	C00 - D48	70	39,3%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	15	8,4%	3.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	3	1,7%	9./10.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	4	2,2%	7./8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	53	29,8%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	5	2,8%	6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	10	5,6%	4.
Bolest kože i potkožnog tkiva	L00 - I99	1	0,6%	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	4	2,2%	7./8.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	3	1,7%	9./10.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	8	4,5%	5.
Ukupan broj		178	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 28. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 29. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	10	2,0%	9.
Novotvorine	C00 - D48	194	39,7%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	19	3,9%	6.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	14	2,9%	7.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	12	2,5%	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	147	30,1%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	23	4,7%	5.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	29	5,9%	4.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00 - M99	1	0,2%	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	5	1,0%	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	3	0,6%	11.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	32	6,5%	3.
Ukupan broj		489	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 29. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 30. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	7	1,9%	7./8./9.
Novotvorine	C00 - D48	136	36,4%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	18	4,8%	6.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	7	1,9%	7./8./9.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	4	1,1%	10.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	113	30,2%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	31	8,3%	3.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	28	7,5%	4.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	7	1,9%	7./8./9.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	3	1,9%	11.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	20	5,3%	5.
Ukupan broj		374	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 30. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 31. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	11	2,1%	9./10.
Novotvorine	C00 - D48	211	40,3%	1.
Bolesti krvi i krvotvornih organa i određeni poremećaji imunološkog sustava	D50 - D89	1	0,2%	12.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	30	5,7%	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	11	2,1%	9./10.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	14	2,7%	6./7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	139	26,5%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	14	2,7%	6./7.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	44	8,4%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	5	1,0%	11.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	13	2,5%	8.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	31	5,9%	4.
Ukupan broj		524	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 31. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 32. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U ŠIBENSKO-KNINSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	3	1,7%	10.
Novotvorine	C00 - D48	70	39,1%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	12	6,7%	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	5	2,8%	7.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	4	2,2%	8./9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	48	26,8%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	8	4,5%	6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	14	7,8%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	4	2,2%	8./9.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	1	0,6%	11.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	10	5,6%	5.
Ukupan broj		179	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 32. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 33. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U VARAŽDINSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	3	1,4%	9.
Novotvorine	C00 - D48	68	32,2%	1./2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	8	3,8%	5./6.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	8	3,8%	5./6.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	2	0,9%	10./11
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	68	32,2%	1./2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	6	2,8%	7.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	22	10,4%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	5	2,4%	8.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	2	0,9%	10./11
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	19	9,0%	4.
Ukupan broj		211	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 33. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 34. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U VIROVITIČKO-PODRAVSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	3	1,4%	9.
Novotvorine	C00 - D48	86	41,3%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	8	3,8%	7.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	11	5,3%	4.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	4	1,9%	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	60	28,8%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	10	4,8%	5.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	14	6,7%	3.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00 - M99	1	0,5%	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	2	1,0%	9.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	9	4,3%	6.
Ukupan broj		208	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 34. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 35. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	6	1,6%	9./10.
Novotvorine	C00 - D48	121	32,6%	2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	32	9,2%	3.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	7	1,9%	7./8.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	5	1,3%	11.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	131	35,3%	1.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	14	3,8%	7.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	18	4,9%	5.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00 - M99	1	0,3%	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	6	1,6%	9./10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	7	1,9%	7./8.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	23	6,2%	4.
Ukupan broj		371	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 35. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 36. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U ZADARSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	6	2,2%	9.
Novotvorine	C00 - D48	114	41,2%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	17	6,1%	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	7	2,5%	8.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	8	2,9%	7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	73	26,3%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	9	3,2%	5./6.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	26	9,4%	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	4	1,4%	10./11.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	4	1,4%	10./11.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	9	3,2%	5./6.
Ukupan broj		277	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 36. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Tablica 37. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U ZAGREBAČKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB-10	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	3	0,7%	10./11.
Novotvorine	C00 - D48	169	40,8%	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	23	5,6%	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	11	2,7%	6./7.
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	5	1,2%	9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	127	30,7%	2.
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	11	2,7%	6./7.
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	24	5,8%	4.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00 - M99	1	0,2%	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	6	1,4%	8.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	3	0,7%	10./11.
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00 - T98	31	7,5%	3.
Ukupan broj		414	100,0%	

Napomena: podaci iz tablice 37. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

2.4. Umrli prema dobi

Od 6.515 umrlih branitelja u 2023. godini, u dobi od 40 do 64 godine umrlo je 2.731 (41,9%), a 3.784 (58,1%) u dobi od 65 i više godina (tablica 38.).

Prosječna dob umrlih branitelja u 2023. godini bila je 66,4 godina.

Tablica 38. MORTALITET BRANITELJA PO GRUPAMA BOLESTI I DOBNIM SKUPINAMA

Naziv skupine bolesti	MKB-10	Dobne skupine						Ukupan broj
		< 55 g.	55 - 59 g.	60 - 64 g.	65 - 69 g.	70 - 74 g.	≥ 75 g.	
Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99, U07 - U09	3	10	10	9	13	33	78
Novotvorine	C00 - D48	172	310	522	638	446	331	2.419
Bolesti krvi i krvotornog sustava	D50 - D89	0	0	0	0	2	2	4
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 - E90	24	50	66	90	78	108	416
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00 - F99	29	31	34	30	20	34	178
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	8	11	21	35	30	26	131
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00 - I99	175	234	349	411	357	417	1.943
Bolesti dišnog sustava	J00 - J99	23	26	42	63	53	70	277
Bolesti probavnog sustava	K00 - K93	74	83	113	107	67	34	478
Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00 - L99	0	0	0	0	1	0	1
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00 - M99	1	1	0	2	1	3	8
Bolesti genitourinarnog sustava	N00 - N99	2	4	10	18	18	41	93
Prirodne malformacije, deformacije i kromosomske abnormalnosti	Q00 - Q99	1	0	0	0	0	0	1
Simptomi, znakovi i klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00 - R99	22	22	30	19	11	8	112
Ozljede, trovanja i druge posljedice vanjskih uzroka	S00 - T98	66	80	72	68	43	47	376
Ukupan broj	A00 - T98	600	862	1.269	1.490	1.140	1154	6.515

Napomena: podaci iz tablice 38. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

2.5. Ozljede

Ozljede su posljedica djelovanja određenog vanjskog uzroka, a smrti nastale zbog ozljeda nazivamo neprirodnima, odnosno nasilnima. Prema načinu nastanka ili nakani, dijele se na nenamjerne (nesretni slučaj), namjerne i nasilne smrti s neodređenom nakanom.

U 2023. godini zabilježene su 376 nasilne smrti kod branitelja, a od toga su 217 ili 57,7% rezultat nesretnog slučaja. Zabilježena su 120 namjerna samoozljeđivanja (31,9%) (tablica 39).

Tablica 39. BROJ UMRLIH BRANITELJA ZBOG OZLJEDA U 2023. G.

Vanjski uzrok ozljeda	BROJ UMRLIH	%
Namjerno samoozljeđivanje	120	31,9%
Padovi	93	24,7%
Nezgode pri prijevozu	55	14,6%
Događaj s neodređenom nakanom	35	9,3%
Asfiksija, slučajno utapanje i potapanje	21	5,6%
Izloženost neživim mehaničkim silama	20	5,3%
Ostale nezgode	14	3,7%
Slučajno otrovanje i izloženost štetnim tvarima	9	2,4%
Napad	4	1,1%
Ostali vanjski uzroci	5	1,3%
UKUPAN BROJ	376	100,0%

Napomena: podaci iz tablice 39. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

3. PREVENTIVNE AKTIVNOSTI

U studenom 2016. godine započela je provedba sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Do dana 05.12.2024. u bazu sistematskih pregleda upisani su podaci za 94.951 branitelja, sa sljedećom raspodjelom po bolnicama u kojima je pregled izvršen (tablica 40.).

Tablica 40. BROJ SISTEMATSKI PREGLEDANIH HRVATSKIH BRANITELJA PREMA LOKACIJAMA

Bolnička ustanova	Broj pregledanih branitelja
KB Dubrava	97
KB Sveti Duh	1.729
KBC Osijek	8.267
KBC Rijeka	1.642
KBC Sestre Milosrdnice	4.659
KBC Split	4.635
KBC Zagreb	8.352
OB "Dr. Anđelko Višić" Bjelovar	4.349
ŽB Čakovec	1.348
OB Dubrovnik	3.244
OB Gospić	4.239
OB Karlovac	3.744
Opća i veteranska bolnica "Hrvatski ponos" Knin	1.648
OB "Dr. Tomislav Bardek" Koprivnica	4.446
OŽB Našice	4.161
OB Nova Gradiška	1.500
Opća bolnica i bolnica branitelja Domovinskog rata Ogulin	2.286
OŽB Pakrac i bolnica hrvatskih veterana	865
Neuropsihijatrijska bolnica "Dr. Ivan Barbot" Popovača	3.023
OŽB Požega	2.252
OB Pula	2.211
OB "Dr. Ivo Pedišić" Sisak	2.979
OB "Dr. Josip Benčević" Slavonski Brod	5.349
OB Šibensko-kninske županije	1.923
OB Varaždin	2.075
OB Virovitica	3.152
Nacionalna memorijalna bolnica "Dr. Juraj Njavro" Vukovar / OŽB Vinkovci	3.257
OB Zadar	7.457
Županijska specijalna bolnica Insula	62
Ukupan broj	94.951

Od navedenog broja branitelja pregledano je 88.923 (95,2%) osoba muškog spola i 4.518 (4,8%) osoba ženskog spola. S obzirom na dobne skupine je zabilježena sljedeća raspodjela:

- osobe dobi iznad 50 godina – 93.051 (98,0%)
- osobe dobi ispod 50 godina – 1.899 (2,0%)
- kod 17 branitelja u povijesti bolesti nisu navedeni niti godina rođenja niti osobni identifikacijski broj (OIB).

Ovom analizom obrađeni su sljedeći podaci iz povijesti bolesti branitelja koji su pristupili sistematskim pregledima:

- obiteljska anamneza
- osobna anamneza
- navike (pušenje i konzumacija alkohola)
- zdravstveni status (*status praesens*) uključujući tjelesnu težinu, srčanu frekvenciju i tlak
- nalazi u okviru učinjenih pretraga (elektrokardiografija, radiografija srca i pluća, ultrazvuk abdomena, ultrazvuk dojki, ginekološki pregled, ultrazvuk prostate, ergometrija)
- morbiditet naveden u povijesti bolesti
- rezultati psiholoških testiranja
- preporuke date braniteljima nakon provedenog sistematskog pregleda.

Obiteljska anamneza

Kod 27.932 branitelja (29,4% branitelja koji su se odazvali na sistematske preglede) u povijesti bolesti nisu navedeni podaci o obiteljskoj anamnezi, odnosno o bolestima zabilježenima u obitelji branitelja. Kod 24.719 branitelja (26,0% branitelja kod kojih je specificiran podatak o obiteljskoj anamnezi) nisu zabilježene ozbiljnije bolesti u obiteljskoj anamnezi, a kod 42.314 branitelja (44,6% branitelja kod kojih je specificiran podatak o obiteljskoj anamnezi) u obiteljskoj anamnezi je zabilježena značajnija patologija, pri čemu su najčešće navedene bolesti kardiovaskularnog sustava i maligne bolesti.

Osobna anamneza

Kod 43.244 branitelja (45,5%) su u osobnoj anamnezi zabilježene određene bolesti, pri čemu su najčešće navedene bolesti kardiovaskularnog sustava. Među bolestima kardiovaskularnog sustava najčešća je arterijska hipertenzija (I10 - I15) koja je zabilježena kod 20.509 branitelja (21,6%), a ishemične bolesti srca (I20 - I25) su navedene u osobnoj anamnezi kod 2.466 (2,6%) branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled. Postraumatski stresni poremećaj (F43.1, F62.0) zabilježen je kod 5.584 branitelja (5,8% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled). Maligne bolesti u osobnoj anamnezi navedene su kod 2.184 branitelja (2,3% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled).

Navike

U povijestima bolesti su kao životne navike izdvojeni podaci o pušenju i konzumaciji alkohola.

Među braniteljima koji su se odazvali na sistematski pregled zabilježeno je 28.951 pušača (30,5% branitelja kod kojih je specificiran podatak o pušenju), a 62.073 branitelja su nepušači (65,4% branitelja kod kojih je specificiran podatak o pušenju) od čega je 907 bivših pušača. Podatak o pušenju nije naveden u 3.020 (3,2%) povijesti bolesti.

Tablica 41. PUŠENJE KOD BRANITELJA KOJI SU SE ODAZVALI NA SISTEMATSKI PREGLED

Navika	puši	ne puši	nespecificirano	Ukupan broj
Pušenje	28.951	62.980	3.020	94.951

Alkohol ne konzumira 67.996 branitelja (71,6% branitelja kod kojih je specificiran podatak o konzumaciji alkohola), od čega su 100 apstinenta, a 23.164 branitelja (24,4% branitelja kod kojih je specificiran podatak o konzumaciji alkohola) konzumira alkohol u različitim količinama i učestalosti. Podatak o konzumaciji alkohola nije naveden u 3.690 (3,9%) povijesti bolesti.

Tablica 42. KONZUMACIJA ALKOHOLA KOD BRANITELJA KOJI SU SE ODAZVALI NA SISTEMATSKI PREGLED

Navika	pije	ne pije	nespecificirano	Ukupan broj
Alkohol	23.164	68.096	3.690	94.951

Zabilježeni zdravstveni status

Kod 33.142 branitelja (34,9%) nisu zabilježena patološka odstupanja u trenutačnom zdravstvenom statusu (*status praesens*). Značajnija odstupanja u kliničkom statusu zabilježena su kod 22.032 (23,2%) branitelja, a najučestalije zabilježeno odstupanje je pretjerana tjelesna težina, odnosno pretilost. Kod 14.649 branitelja (15,4% branitelja kod kojih je izmjerena visina i težina) zabilježen je indeks tjelesne mase (ITM) do 25 kg/m² (idealna tjelesna težina); kod 39.598 branitelja (41,7% branitelja kod kojih je mjerena visina i težina) određen je ITM u rasponu 25 - 30 kg/m² (prekomjerna tjelesna težina), dok je 31.660 branitelja (33,3% branitelja kod kojih je mjerena visina i težina) pretilo s ITM većim od 30 kg/m². Kod 9.044 branitelja (9,5%) nisu navedeni podaci o tjelesnoj težini, visini i ITM (tablica 43.).

Tablica 43. INDEKS TJELESNE MASE KOD BRANITELJA KOJI SU SE ODAZVALI NA SISTEMATSKI PREGLED

Indeks tjelesne mase	Broj osoba
< 25 kg/m ² (idealna tjelesna masa)	14.649
25 - 30 kg/m ² (prekomjerna tjelesna masa)	39.598
≥ 30 kg/m ² (pretilost)	31.660
nespecificirano	9.044
Ukupan broj	94.951

Između ostalog, podaci o srčanoj frekvenciji i krvnom tlaku se kao elementi zdravstvenog statusa navode u povijesti bolesti. Kod 18.041 branitelja (37,4% branitelja kod kojih je provedeno mjerenje) zabilježena je srčana frekvencija u rasponu 60 - 70 otkucaja u minuti; kod 13.815 branitelja (28,6% branitelja kod kojih je provedeno mjerenje) srčana frekvencija je bila u rasponu 71 - 80 min⁻¹; kod 8.684 branitelja (18,0% branitelja kod kojih je provedeno mjerenje) srčana frekvencija je bila u rasponu 81 - 100 min⁻¹, a kod 1.257 branitelja (2,6% branitelja kod kojih je provedeno mjerenje) je zabilježena srčana frekvencija veća od 101 otkucaja u minuti. Podatak o srčanoj frekvenciji nije naveden kod 46.661 branitelja, odnosno u njihovim povijestima bolesti (49,1%) (tablica 44.).

Tablica 44. PODACI O SRČANOJ FREKVENCiji KOD BRANITELJA KOJI SU SE ODAZVALI NA SISTEMATSKI PREGLED

Srčana frekvencija (u otkucajima u minuti)	Broj osoba
60 - 70 min ⁻¹	18.041
71 - 80 min ⁻¹	13.815
81 - 100 min ⁻¹	8.684
> 100 min ⁻¹	1.257
nespecificirano	46.661
Ukupan broj	94.951

Kod 37.106 branitelja (72,9% branitelja kod kojih je mjeren krvni tlak) sistolički tlak je u rasponu 100 - 140 mmHg, dok je kod 13.491 (26,5% branitelja kod kojih je mjeren krvni tlak) viši od 140 mmHg. Kod 30.826 branitelja (60,7% branitelja kod kojih je mjeren krvni tlak) dijastolički tlak je u rasponu 60 - 80 mmHg; kod 13.060 (25,7% branitelja kod kojih je mjeren krvni tlak) je u rasponu 81 - 90 mmHg; kod 5.427 branitelja (10,7% branitelja kod kojih je mjeren krvni tlak) je u rasponu 91 - 100 mmHg, a kod 1.314 branitelja (2,6% branitelja kod kojih je mjeren krvni tlak) je dijastolički tlak viši od 100 mmHg. Podatak o krvnom tlaku nije naveden u 44.188 (46,5%) povijesti bolesti (tablice 45. i 46.).

Tablica 45. PODACI O SISTOLIČKOM TLAKU KOD BRANITELJA KOJI SU SE ODAZVALI NA SISTEMATSKI PREGLED

Sistolički tlak (mmHg)	Broj osoba
100 - 140 mmHg	37.106
> 140 mmHg	13.491
nespecificirano	44.053
Ukupan broj	94.951

Tablica 46. PODACI O DIJASTOLIČKOM TLAKU KOD BRANITELJA KOJI SU SE ODAZVALI NA SISTEMATSKI PREGLED

Dijastolički tlak (mmHg)	Broj osoba
60 - 80 mmHg	30.826
81 - 90 mmHg	13.060
91 - 100 mmHg	5.427
> 100 mmHg	1.314
nespecificirano	44.188
Ukupan broj	94.951

Pretrage

Na sistematskim pregledima su se ovisno o mogućnostima u pojedinim bolnicama provodile sljedeće pretrage: elektrokardiografija (EKG), radiografija (rendgenografija) srca i pluća, ultrazvuk abdomena, ergometrija i laboratorijske pretrage; kod žena je uz prethodno navedene pretrage postojala mogućnost provedbe ultrazvuka dojki i ginekološkog pregleda, a kod muškaraca je postojala mogućnost provedbe ultrazvuka prostate.

- **Elektrokardiografija (EKG):** kod 76.725 branitelja (84,0% branitelja kod kojih je učinjena EKG) nisu utvrđena patološka odstupanja; određena odstupanja zabilježena su kod 14.620 branitelja (16,0% branitelja kod kojih je učinjena EKG), a podatak o EKG nije naveden u 3.606 povijesti bolesti (3,8%).
- **Radiografija srca i pluća:** kod 80.751 branitelja (88,9% branitelja kod kojih je učinjena radiografija) nisu pronađena odstupanja u radiološkom nalazu srca i pluća; određena odstupanja zabilježena su kod 10.135 branitelja (11,1% branitelja kod kojih je učinjena radiografija), a podatak o radiografiji srca i pluća nije naveden u 4.165 povijesti bolesti (4,4%).
- **Ultrazvuk abdomena:** kod 58.603 branitelja (64,3% branitelja kod kojih je učinjen ultrazvuk) nisu pronađena patološka odstupanja u ultrasonografskom nalazu; određena odstupanja zabilježena su kod 32.594 branitelja (35,7% branitelja kod kojih je učinjen ultrazvuk), a podatak o nalazu ultrazvuka abdomena nije naveden u 3.754 povijesti bolesti (4,0%).
- **Ergometrija:** ergometrija je dosada u sklopu sistematskih pregleda provođena samo u Nacionalnoj memorijalnoj bolnici "Dr. Juraj Njavro" Vukovar, odnosno OŽB Vinkovci te su podaci izostavljeni s obzirom na ograničen obuhvat braniteljske populacije i nemogućnost generalizacije rezultata.
- **Ultrazvuk dojke:** kod 2.680 braniteljice (84,8% braniteljica kod kojih je učinjen ultrazvuk dojke) ultrasonografski nalaz je bio uredan, a kod 481 braniteljica (14,3% braniteljica kod kojih je učinjen ultrazvuk dojke) pronađena su određena odstupanja od normalnog nalaza.
- **Ginekološki nalaz:** nalaz ginekološkog pregleda bio je uredan kod 2.072 braniteljica (85,7% braniteljica kod kojih je učinjen ginekološki pregled), a kod 347 braniteljica (14,3%) su utvrđena određena patološka odstupanja.
- **Ultrazvuk prostate:** kod 56.692 branitelja (76,8% branitelja kod kojih je učinjen ultrazvuk prostate) nalaz ultrazvuka prostate je bio uredan, a kod 17.074 branitelja (23,1% branitelja kod kojih je učinjen ultrazvuk prostate) utvrđen je patološki nalaz.

Laboratorijske pretrage

Nalazi navedeni u nastavku sustavno se prate od trenutka uvođenja obrasca za izvještavanje o provedenom sistematskom pregledu branitelja.

- **Enzimi:** uredni nalazi koncentracije enzima u serumu zabilježeni su kod 63.645 branitelja (82,1% branitelja kod kojih je učinjena ova pretraga), a određena patološka odstupanja zabilježena su kod 13.853 branitelja (17,9% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga).
- **Jetrene probe:** uredne vrijednosti jetrenih proba zabilježene su kod 75.706 branitelja (89,8% branitelja kod kojih je učinjena ova pretraga), a određena patološka odstupanja zabilježena su kod 8.567 branitelja (10,2% branitelja kod kojih je učinjena ova pretraga).
- **Kompletna krvna slika:** uredan nalaz kompletne krvne slike zabilježen je kod 77.032 branitelja (91,1% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), a određena patološka odstupanja zabilježena su kod 7.567 branitelja (8,9% branitelja kod kojih je učinjena ova pretraga).

- **Sedimentacija:** uredna vrijednost sedimentacije zabilježena je kod 78.813 branitelja (95,8% branitelja kod kojih je učinjena ova pretraga), a određena patološka odstupanja zabilježena su kod 3.498 branitelja (4,2% branitelja kod kojih je učinjena ova pretraga).
- **Glukoza u krvi:** uredna vrijednost glukoze u krvi zabilježena je kod 64.531 branitelja (77,6% branitelja kod kojih je učinjena ova pretraga), a određena patološka odstupanja zabilježena su kod 18.670 branitelja (22,4% branitelja kod kojih je učinjena ova pretraga).

Tablica 47. PODACI O DIJAGNOSTIČKIM PRETRAGAMA PROVEDENIM U SKLOPU SISTEMATSKIH PREGLEDA U BRANITELJSKOJ POPULACIJI

Pretraga	nalaz (broj osoba)			Ukupan broj osoba
	uredan	određena odstupanja	nespecificirano	
Elektrokardiografija (EKG)	76.725	14.620	3.606	94.951
Radiografija srca i pluća	80.751	10.035	4.165	94.951
Ultrazvuk abdomena	58.603	32.594	3.754	94.951
Ultrazvuk dojke	2.680	481	(1.454)	4.615
Ginekološki nalaz	2.072	347	(2.195)	4.615
Ultrazvuk prostate	56.692	17.074	(16.574)	90.340
Enzimi	63.645	13.853	(17.453)	94.951
Jetrene probe	75.706	8.567	(10.678)	94.951
Kompletna krvna slika	77.032	7.567	(10.352)	94.951
Sedimentacija	78.813	3.498	(12.640)	94.951
Glukoza u krvi	64.531	18.670	(11.750)	94.951

Napomena 1.: nalazi laboratorijskih pretraga (enzimi, jetrene probe, kompletna krvna slika, sedimentacija, glukoza u krvi) i ultrazvuka prostate sustavno se prate od trenutka uvođenja obrasca (travanj 2017. g.) za izvještavanje o provedenom sistematskom pregledu.

Napomena 2.: kurzivom su otisnuti brojevi koji se odnose na osobe koje nisu pristupile odnosnom pregledu.

U tablici u nastavku naveden je broj novootkrivenih ili suspektnih bolesti i stanja utvrđenih prilikom sistematskih pregleda, prikazan prema skupinama bolesti u skladu s Međunarodnom klasifikacijom bolesti (MKB-10).

Tablica 48. BROJ NOVOOTKRIVENIH ILI SUSPEKTNIH BOLESTI I STANJA UTVRĐENIH PRILIKOM SISTEMATSKIH PREGLEDA, PRIKAZAN PREMA SKUPINAMA BOLESTI U SKLADU S MEĐUNARODNOM KLASIFIKACIJOM BOLESTI (MKB-10)

Šifra MKB-10	Naziv skupine bolesti u MKB-10	Broj osoba
A00 - B99	Zarazne i parazitarne bolesti	48
C00 - D48	Novotvorine	1.332
D50 - D89	Bolesti krvi, krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	1.060
E00 - E90	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	22.397
F00 - F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	1.257
G00 - G99	Bolesti živčanog sustava	217
H00 - H59	Bolesti oka i očnih adneksa	26
H60 - H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	38
I00 - I99	Bolesti cirkulacijskog sustava	10.461
J00 - J99	Bolesti dišnog sustava	1.098
K00 - K93	Bolesti probavnog sustava	9.162
L00 - L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva	76
M00 - M99	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	1.421
N00 - N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	7.952
R00 - R99	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	2.886
Ukupan broj		59.431

Napomena: s obzirom na to da se od početka provedbe sistematskih pregleda u braniteljskoj populaciji morbiditetni podaci nisu bilježili na jednoznačno utvrdiv način, vrijednosti bi mogle biti veće od navedenih.

Psihološka testiranja

S obzirom na to da su psihološka testiranja branitelja u sklopu sistematskih pregleda bila provedena u manjem broju bolnica, podaci su izostavljeni s obzirom na ograničen obuhvat braniteljske populacije i nemogućnost generalizacije rezultata.

Preporuke

Po dovršenom sistematskom pregledu, braniteljima koji su pristupili pregledu su izdane određene preporuke. 43.246 branitelja (45,5% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled) dobilo je preporuku provođenja dodatnih dijagnostičkih pretraga. Preporuka pregleda, kontrole ili daljnjeg specijalističkog tretmana izdana je za 48.830 branitelja (51,4% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled), preporuke o promjeni životnog stila dobilo je 53.121 branitelja (55,9% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled), a za 8.603 branitelja (9,1% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled) utvrđeno je da nisu potrebni daljnji dijagnostički postupci.